

Emlékezés Pankotai professzorra

A Pilisi Állami Erdőgazdaság Nagyvilám túristaházában történt 1981 szeptemberében ez a kis epizód. Az Erdőfeltárási Szakosztály tartotta ülését az épületben Bogár István elnökletével, fokozódó jókedvvel, emelkedő hangulatban. A rendezvényen részt vett az akkor már nyugdíjas professzor, tanszékvezető majd a soproni egyetem rektora, Pankotai Gábor, aki akkor 67 évesen teljes szellemi frissességben szíparkázott, történeteket mesélt, egyetemünk hagyományait sorolta. A szakestélyek lényege – mint mondta – nem az ivásban, a nótázásban, a különféle szertartásokban van, hanem a teljes demokráciában. Mindenki szabadon elmondhatta, amit gondolt, tanár, diák egyaránt, nem volt szabad megsértődni. Ekkor szólásra emelkedett keszthelyi kollégánk, későbbi vezérigazgató, Viharos Zsolt, és a 70-es évekből idézett. Elmondta, hogy amikor a professzor urat kinevezték az egyetem rektorának, a diákság körében így kommentálták a dolgot: „fegyvert adtak az agresszor kezébe”. Pankotai erre nem indulatokkal, nem haraggal reagált, mint ezt gondoltuk volna, szemmel láthatóan meglepődéssel sőt tetszéssel vette tudomásul a dolgot. Sokféle jelzővel illeték akkoriban, mondták diktátornak, sőt kegyetlennek, természetesen elsősorban azok, akik a szállítástanvizsgákon elvéreztek nem kis számban. Megkövetelte az alapos matematikai tudást, enélkül nem lehetett levizsgázni nála. Előadásain csak ápolat külsővel, megborotválkozva és pontosan kellett megjelenni. Megkövetelte a fegyelmet az oktatóktól is, előfordult, hogy a főbejáratnál ellenőrizte az érkezéseket, a



késő tanárokat berendelte eligazításra. Ennyi év után talán elmondhatom, hogy ez fegyelmezés nem vált kárára sem tanárnak, sem diáknak.

Pankotai Gábor élete, szakmai pályafutása bővelkedett eseményekben, fordulatokban, amíg a Taracvölgyi Erdei Vasút erdőmérnök-gyakornoki beosztásától egyetemünk rektori székéig eljutott.

A Kárpátalján eltöltött 4 év számára nagyon jó tanuló iskola volt. Itt ismerkedt meg a vasútépítés, a vízépítés, a vízi szállítási fortélyjaival, az utolsó két évben mint üzemvezető már személyesen irányította ezeket a munkákat. Később a szállítástan oktatásában mint egyetemi tanár jól hasznosította ezeket az ismerteket.

Kárpátaljáról hazatérve 45 után a győri erdőigazgatóság marótpusztai erdőgazdagságát vezeti, később a budakeszi erdészet vezetője. 1947-ben már mint a MÁLLERD központ fontos embere jelenik meg a soproni végzős egyetemisták előtt. A hallgatóság megdöbbenésére arról beszél, hogy Erdély és a Felvidék nem kerül vissza, ennyi erdőmérnökre nem lesz szükség, lehetőleg más területen helyezkedjenek el. Az ezt követő időben sokan elhagyták az erdészetet.

Az Egri Erdőgazdasággal akkor kerül először kapcsolatba, amikor 1948-ban már a Tervhivatal megbízottjaként Nagyvisnyóra érkezik Jáhn Rezső erdőmérnök ügyének vizsgálatára. Az történt, hogy a Bánvölgyi út építése során egy dolgozó részegség miatt nem kapta meg bérét, csak két nap múlva. Panaszos levelet küldött a minisztériumba, és azt írta, hogy kispórolták az anyagot az útból. Hosszas vizsgálat indult, 40 helyen felbontották az utat, végül mindent rendben találtak.

Az 50-es évek törést hoztak Pankotai életében, saját szavaival „kirúgták” az Erdőközpontból ahova a Tervhivatalból helyezték. 1952-től 57-ig az Erdőtervnel dolgozik, mint tervezési csoportvezető. Elkészíti az első úttervezési útmutatót. A tervező irodánál töltött éve alatt több tervet készít az Egri Erdőgazdaság (akkoriban Nyugatbükki Állami Erdőgazdaság) részére, ezek: a Bervai út, a bélapátfalvi Hársasi út és a felnémeti magasrakodó. A Bervai út külön érdekessége, hogy az első változat szerint a Lesréttől az út nem Felnémet irányában haladt volna, hanem Szarvaskő felé, a Kitérőnél kötött volna le a közúthoz. Ennek az volt az oka, hogy abban az időben a bervai kőbányában rabok dolgoztak (50-es évek eleje), ezért arra



nem engedélyeztek utat. Pankotai a tervezés idején Szarvaskőben lakott. Mire a terv elkészült szarvaskői lecsatlakozással, a tilalmat feloldották, így az út a mai formájában készülhetett el.

Az 50-es években, miközben az erdészetet az egész országban állandó átszervezés alatt állt, Pankotait lekötötték a tervezési feladatok, számára ez az időszak az erdészeti közéletből való visszavonulást jelentette. Később, egy egri látogatása során poharazgatás közben beszélt erről. Mint mondta, a nagy átszervezések idején arra kellett ügyelni, nehogy kiemelkedjünk a tömegeből. Ha valaki kimagaslott, azonnal rácsaptak: „Ez még él? Bunkózzuk le gyorsan!”, mondták.

1957-ben Fila József javaslatára behívják az OEF-be, és rábízák az erdőfeltárást. Fila erről így ír: „kértem Tömpe, hogy hozzuk be Pankotait (korábban Iby Gábor néven szerepelt), akit addig száműztek”. Ez számára visszatérést jelentett, és lehetőségek nyíltak meg előtte a továbblépésre, az országos ügyekbe való beleszólásra. Élt is ezzel, és kézbevette az erdőfeltárási ügyét. Ekkor indultak nagy lendülettel az erdészeti útépitések országosan.

Pankotai főnöke az OEF-nél az a Palócz József volt, aki 45 után Szilvásváradon volt mozdonyvezető, később műhelyfőnök. Mint munkáskádert emelték ki, és bízták rá a műszaki ügyeket a főigazgatóságban belül. Egykori munkatársai Szilvásváradon úgy emlékeznek rá mint jó munkaerőre, aki már akkor kitűnt szervezőképességével. Az OEF műszaki oszlopjának vezetője lett, helyettese Pankotai Gábor.

1958-ban már a soproni egyetem tan-
székvezető tanára. Ebben az időben kezd
behatóbban foglalkozni a kötélpályákkal.
Segítségét nyújt Jáhn Ferencnek, a Nyu-
gatbükki Állami Erdőgazdaság műszaki
csoportvezetőjének az istállóskői kötélpá-
lya (Szilvásvárad) előkészítéséhez és meg-
tervezéséhez. Kiváló német nyelvtudásá-
nak köszönhetően kapcsolatot tart a bécsi
egyetem professzoraival (Ernst Pestal,
Hafner), akiknek a kötélpályázás terén
hagyományosan nagy gyakorlata volt. Se-
gítségével Jáhn Ferenc ausztriai tanulmá-
nyúton ismerkedik meg az ottani erdőfel-
tárással, ezen belül a kötélpályákkal.

A szilvásvárad pálya építése, majd
az üzemelése során Pankotai gyakran
megfordul az egri cégnél, irányításával
kísérleteket végeznek a kötélgörbe-szá-
mítások ellenőrzésére. Erről egy fotót is
bemutatok, amelyen egy erre a célra
készített állványon Szabó Győző mű-
szeres méréseket végez.

Pankotai nevéhez fűződik a kötélpá-
lyák oktatásának megújítása egyete-
münkön. Ebben a témában lefordítja
Ernst Pestal: Áthelyezhető kötélpályák
és kötélदारuk c. tankönyvét, amelyben
a szerző a kötélpályázás elméletét és
ausztriai gyakorlatát foglalja össze.

A 60-as években Jáhn Ferencsel
együtt elkészítenek egy kétdobos csőr-
lőt (fotó), amelyet rövid távú közelítés-
ben erdményesen alkalmaznak. Ma is
látható a Szabadtéri Erdei Múzeumban
Szilvásváradon.

1991-ben a 78 éves professzor még
egyszer – életében utoljára – eljött
Egerbe, amikor feltárási szakosztályülés
keretében az ország első erdészeti bur-
kolt útján emlékkövet avattunk a Bán-
völgyben. Másnap az Egri Erdészethez
tartozó Kálmánhegyi úton a 2500. km-
kő (országos szám) avatását ünnepel-
tük. A rendezvényre az országból sok



neves erdészember megisztelt bennün-
ket részvételével (lásd a mellékelt fotó-
kat), köztük Pankotai professzor úr.

Szállásra javasoltunk neki szállodá-
kat, vagy a nagy emberek részére fenn-
tartott Villanegrát, válasza az volt, hogy
egy egyszerűbb megoldást kér, mert
Vacak nevű kutyájával egy szobában
kíván aludni. Ekkor felajánlottam
számára szerény otthonomat, amit
örömmel elfogadott.

A késő éjszakába nyúló beszélgeté-
sünket azzal kezdte, hogy ne vegyem
rossz néven, de az ember az évek számá-
nak gyarapodásával „egyre szöszátyárab-
bá válik”. Sok mindenről beszélt, szá-
momra öröm volt hallgatni az idős de
szellemileg még teljesen friss professzort.
Bennem különösen megragadt, amikor
mintegy öngazólásképpen arról beszélt,
hogy ha valaki az elmúlt 40 év alatt tenni
akart a magyar edészetért, annak lojális-
nak kellett lennie a hatalomhoz. Amikor
ezeket a sorokat írom, eszembe jut egyik
írásából származó idézet: „ha te dolgozni
akartál, márpedig mi dolgozni akartunk,
akkor ebbe a légkörbe kellett beleillesz-

vidéki erdőgazdaságoknál helyezkedtek
el, így az egri cégnél is sokan, legalább 15-
en kaptak munkát. Közülük megemlítette
Blickhardt Józsefet, aki két évig a Bustya-
házi Erdőgazgatóság igazgatója volt. Ne-
künk, egrieknek őt nem kell bemutatni,
hiszen 45 után tíz évig itt dolgozott. Kivá-
ló szakember volt.

Megemlítette Hibbey Albertot, aki
Szilvásvárad legendás erdőgondnoka
volt. Szóba került Palócz József is, akit
még Kárpátaljáról ismert, és akiről elis-
meréssel szólt mint egykori főnökről a
Főigazgatóságnál.

Még egy kárpátaljai ismerőst hozta
szóba, azt a Felbinger Istvánt, aki Bus-
tyaházáról Felsőtárkányba került, és
1946-tól 82-ig, 36 éven át volt a vasút-
üzem vezetője. Megkért, hogy kísérjem
el Felbingerhez, aki ekkor már nyugdí-
jas éveit töltötte. Ennek készsággel tet-
tem eleget, együtt kerestük fel a tárka-
nyi vasút e jeles emberét.

A fentiekben elmondott történések,
kisebb epizódok Pankotai Gábor –
vagy ahogy egymás közt neveztük
„Pankotás” – életéből talán teljessé te-
szik a róla kialakult képet. Lehetett őt
agresszívnek, diktátornak, kegyetlen-
nek mondani, lehetett nem szeretni a
szigorú vizsgák miatt, lehetett karrieris-
ta jelzővel illetni. Egy azonban bizo-
nyos: nagy egyéniség volt, aki sokat tett
az erdészeti felsoktatás, az ország mű-
szaki kultúrájának fejlesztéséért. Az ál-
tala oktatott tárgyakat gazdag gyakorla-
ti ismeretekre alapozva magas színvo-
nalra emelte. „Alapos műszaki tudás és
lelkiismeretesség nélkül legfeljebb csak
műszaki szatócsok lehetünk”, mondta
mintegy útravalóul, mikor az Alma Ma-
ter padjaiból kikerültünk a gyakorlatba.
Munkatársai, tanítványai megőrzik
emlékezetükben.

Wagner Tibor



kedni. Mint a köz-
mondás mondja,
ha Rómába jössz,
élj Rómaiul”.

Nosztalgiával
beszélt a Kárpátal-
ján eltöltött 4 éve-
ről. A Taracvölgyi
Erdei Vasút és a
gyönyörű Márama-
ros fiatal éveinek
szép emlékeként
maradt meg benne.
Kárpátalja kiűritése-
kor, 1944 októberé-
ben a hazatelepü-
lők természetesen
elsősorban a hegy-